

Sygn. akt I C 879/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2016 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Litwińska – Bargiel

Protokolant: Edyta Szmigiel

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2016 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie sprawy

z powództwa (...) ***Spółki z o.o. w D.***

przeciwko ***H. P.***

o zapłatę

oddala powództwo.

UZASADNIENIE

Strona powodowa, (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w D., wystąpiła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego H. P. kwoty 910 zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 7 sierpnia 2015r. do dnia zapłaty.

Na uzasadnienie żądania pozwu wskazał, że prowadzi działalność brokerską i w dniu 20 listopada 2014r. pozwany zawarł z powodową spółką umowę, w której zlecił prowadzenie sprawy o odszkodowanie, zadośćuczynienia i inne związane ze śmiercią syna w wypadku z dnia 5 listopada 2014r. Pozwany udzielił także pisemnego pełnomocnictwa powodowej spółce. Pozwany jednak bez ważnego powodu, w trakcie trwania umowy i rozpoczęcia analizy sprawy wypowiedział, dnia 5 grudnia 2012r. wypowiedział zawartą umowę. Okoliczność ta stała się podstawą do żądania zapłaty ulgi za przyjęcie, analizę i prowadzenie sprawy (§8 ust. 1 umowy) jaka została udzielona pozwanemu przy zawarciu umowy (§6 ust. 4 umowy) z uwagi na przekroczenie 10 –dniowego terminu przewidzianego na odstąpienie.

W dniu 04 maja 2016 roku Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie wydał w postępowaniu upominawczym nakaz zapłaty, w którym uwzględnił powództwo w całości.

W ustawowym terminie pozwany wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, w którym wystąpił o oddalenie powództwa w całości. Motywując swoje stanowisko przyznał, że zawarł przedmiotową umowę zlecenia. Pismem z dnia 4 grudnia 2014r. cofnął udzielone pełnomocnictwo w związku z brakiem możliwości reprezentowania jego osoby przez powodową spółkę w toczącym się postępowaniu przygotowawczym, o czym nie został poinformowany. Otrzymał wezwanie do zapłaty oraz fakturę z dnia 30 lipca 2015r. na kwotę 910 zł. Zarzucił, że zapis umowy nakładający obowiązek zapłaty dochodzonej kwoty należy rozpatrywać jako jest niedozwolonym postanowieniem umowy. Powołał się na treść art. 385¹ § k.c. Przedsiębiorca ma obowiązek informowania konsumenta o wynikających z umowy jego uprawnieniach, niewykorzystywaniu swojej uprzywilejowanej pozycji i traktować konsumenta jako równorzędnego kontrahenta. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystujące jego niewiedzę lub naiwność. Resumując pozwany podał, że – jak powszechnie się przyjmuje- sprzeczne z dobrymi obyczajami jest ukształtowanie

praw i obowiązków konsumenta w sposób rażąco naruszający jego interes. Konsument wymaga również ochrony przed postanowieniami ubocznymi, które w chwili przystąpienia do umowy mogą wydawać się mu mało istotne, ale są źródłem poważnych niedogodności. Należy zatem przyjąć, że do uznania świadczenia jednej strony na rzecz drugiej mają charakter świadczenia głównego w rozumieniu art. 351¹ nie wystarczy stwierdzenie, że świadczenie to należy się drugiej stronie umowy za świadczoną przez nią usługę, ale musi być ono sformułowane w sposób jasny i zrozumiały dla konsumenta. Uzależnienie świadczenia głównego od klauzuli waloryzacyjnej pozwala na kwalifikowanie tego postanowienia jako niedozwolonego, a tym samym otwiera drogę do stosowania art. 385¹.

W powyższym stanowiskiem nie zgodziła się strona powodowa, która w piśmie z dnia 27 czerwca 2016r. (k. 31-32) podała, że przyczyna wypowiedzenia nie była prawdziwa. W okresie obowiązywania umowy dokumenty związane z przedmiotową sprawą zostały przekazane przez przedstawiciela do siedziby firmy oraz poddane drobiazgowej analizie, celem dokładnego sprawdzenia szans na uzyskanie świadczenia dla pozwanego. Okres trwania umowy, zbyt krótki z racji dokonania przez pozwanego wypowiedzenia, nie pozwolił na pełne rozpoznanie sprawy i podjęcie odpowiednich decyzji. Nie jest prawdą, że powód nie miał możliwości wykonania umowy. Stwierdzenia tego nadto pozwany nie udowodnił. Strona powodowa nadto na mocy § 4 ust. 1 łączącej ich umowy była zobowiązana do poinformowania pozwanego o braku możliwości wykonania umowy. W ocenie powódki do niemniejszej sprawy ma zastosowanie zdanie drugie powołanego przez pozwanego przepisu art. 385¹k.c, które wyklucza możliwość powołania się abuzywność danego zapisu. Postanowienia umowy dotyczącego wynagrodzenia są wiążące dla stron nawet, gdy są niekorzystane dla konsumenta. Jeżeli warunek transparentności jest spełniony, to włączona jest możliwość kontroli. Pozwany zapoznał się z warunkami umowy i zaakceptował je w takiej formie poprzez złożenie własnoręcznego podpisu. Interesy pozwanego nie są naruszone w tej umowie, bowiem wynagrodzenie było prowizyjne naliczone od świadczeń uzyskanych od zakładów ubezpieczeń. Opłata wstępna w wysokości 920 zł została pomniejszona o udzieloną ulgę w wysokości 910 zł. Zleceniodawca był obowiązany do jej zapłaty wyłącznie w przypadku wypowiedzenia umowy. To powódka przyjęła na siebie pełne ryzyko kosztów prowadzenia sprawy. Pozwany był w bardzo korzystnej sytuacji. Jeżeli nie uzyskałoby świadczeń od ubezpieczyciela nie ponosi żadnych kosztów, ryzyko przegrania sprawy obciąża powódkę. Koszty prowadzenia sprawy bowiem ponosił on wyłącznie w przypadku wypowiedzenia umowy. Zasadność żądania wynagrodzenia jest potwierdzona w przepisach kodeksu cywilnego. Dopiero bezzasadne wypowiedzenie umowy przez klienta- uniemożliwiające tym samym również działanie na jego rzecz- rodzi obowiązek zapłaty udzielonej ulgi, która kwota stanowi podstawę niniejszego powództwa. Stanowi to absolutne minimalne zabezpieczenie interesów powoda, który ponosi określone koszty związane z działaniem osób dla niego pracujących, mające na celu zanalizowanie sprawy i w przypadku uznania zasadności rozpoczęcie dochodzenia roszczeń.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pracownik strony powodowej nawiązał kontakt z H. P. w celu nawiązania współpracy w przedmiocie dochodzenia roszczeń z tytułu śmierci syna powoda w następstwie potrącenia w dniu 5 listopada 2014r. Pracownik powódki kilka razy odwiedził pozwanego w jego miejscu zamieszkania.

Dowód:

- zeznania przedstawiciela strony powodowej- M. K.- CD k. 44.

W dniu 20 listopada 2014r. pozwany H. P. zawarł z (...) Sp. z o.o. – brokerem ubezpieczeniowym z siedzibą w D. umowę zlecenia, na mocy której zleceniodawca powierzał zleceniobiorcy wykonanie czynności likwidacji szkody oraz dochodzenia roszczeń od podmiotów zobowiązanych do naprawienia szkody, w tym zwłaszcza zakładów ubezpieczeń, w związku z śmiercią syna w dniu 5 listopada 2014r. Zleceniobiorca był upoważniony do reprezentowania zleceniodawcy i składania oświadczeń w jego imieniu. Zleceniodawca zobowiązał się do współdziałania w celu prawidłowego wykonania umowy, nie mógł bez wyraźniej pisemnej zgody zleceniobiorcy zlecić innemu podmiotowi wykonanie czynności będących przedmiotem umowy. Zleceniobiorca zobowiązał się do starannego działania, zgodnie z prawem i zasadami etyki oraz dobrem zleceniodawcy. Była to umowa starannego działania, a nie celu. Strony były

zobowiązane do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem niniejszej umowy.

Strony umowy ustaliły wynagrodzenie w formie prowizji w wysokości 20% brutto liczonej od kwoty łącznej brutto otrzymanych: odszkodowań, zadośćuczynień, zwrotu poniesionych kosztów, utraconych zarobków i korzyści, odsetek, świadczeń rentowych skapitalizowanych, świadczeń rentowych za okresy poprzedzające ich przyznanie wraz z odsetkami. Warunkiem podjęcia czynności było wpłacenie przez zleceniodawcę opłaty wstępnej za przyjęcie niniejszej sprawy, jej analizę i opracowanie w wysokości 920 zł. Jednocześnie zleceniobiorca udziela zleceniodawcy ulgi w wysokości 910 zł związanej z przyjęciem niniejszej sprawy na warunkach promocyjnych. Wynagrodzenie zleceniodawcy za przyjęcie, analizę i opracowanie sprawy (art. 358¹§1 k.c.) nie podlegało zwrotowi.

W razie wypowiedzenia umowy w całości lub części przez zleceniodawcę, po przyjęciu sprawy przez zleceniodawcę, był on zobowiązany do zapłaty kwoty udzielonej ulgi w wysokości 910 zł, a także wszelkich kosztów poniesionych przez zleceniodawcę w celu realizacji umowy.

Umowa została zawarta na czas nieokreślony.

Jednocześnie pozwany na osobnym druku udzielił powodowej spółce pełnomocnictwo do reprezentowania go procesie dochodzenia odszkodowań, zadośćuczynień i innych świadczeń na drodze pozasądowej i sądowej, w tym egzekucji, składania i odbioru oświadczeń, negocjowania i zawierania ugód, uzyskiwania i przetwarzania danych niezbędnych do wykonywania w/w czynności, odbioru wszelkich świadczeń wypłaconych w związku z wypadkiem z dnia 5 listopada 2014r., tj. potrąceniem śmiertelnym D. P..

Dowód:

- Umowa z dnia 20.11.2014r- k.6,
- Pełnomocnictwo z dnia 20.11.2014r. –k. 7.

Pismem dnia 4 grudnia 2014r. pozwany wypowiedział w/w umowę, a jako przyczynę podał brak możliwości prowadzenia przez powodową spółkę postępowania przygotowawczego oraz karnego postępowania przeciwko sprawcy, którzy wyrządził szkodę polegającą na śmierci jego syna D. P. w dniu 5 listopada 2014r. Jednocześnie cofnął udzielone pełnomocnictwo i wezwał do zwrotu dokumentacji w terminie 7 dni.

Dowód:

- kserokopia wypowiedzenia z dnia 4 grudnia 2014r.-k. 25.

W dniu 30 lipca 2015r. strona powodowa wystawiła na nazwisko pozwanego fakturę VAT nr (...) na kwotę 910 zł tytułem wynagrodzenia za przyjęcie opracowanie i prowadzenie zlecenia- w związku z wypowiedzeniem umowy, z terminem płatności do 06 sierpnia 2015r. Jednocześnie zostało sporządzone wezwanie do zapłaty kwoty 910 zł.

Dowód:

- kserokopia faktury VAT nr (...) z 30 lipca 2015r.-k.8,
- kserokopia wezwania do zapłaty z dnia 30 lipca 2015r.- k. 9.

Strona powodowa w dniach 22 września 2015r. oraz 27 stycznia 2016r. sporządziła kolejne wezwanie do zapłaty kwoty 910 zł adresowane do pozwanego.

Dowód:

- kserokopia wezwania do zapłaty z 22 września 2015r.-k.10,

- kserokopia wezwania do zapłaty z dnia 27 stycznia 2015r. - k. 11.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie jest zasadne.

W niniejszej sprawie powodowa Spółka wystąpiła o zasądzenie od pozwanego udzielonej ulgi w kwocie 910 złotych związanej z przyjęciem przez nią sprawy w warunkach promocyjnych oraz konieczności zwrotu tej ulgi wobec wypowiedzenia umowy przez pozwanego. Podstawę niniejszego roszczenia stanowi umowa zlecenia z dnia 20 listopada 2014 roku, w której zawarte zostały postanowienia co do warunków promocyjnych zawarcia umowy, a także zwrotu powodowej Spółce ulgi w przypadku wypowiedzenia umowy w całości lub w części przez zleceniodawcę.

Zgodnie z art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie. Jak podnosi się w doktrynie zlecenie może dotyczyć zarówno czynności prawnej z zakresu prawa materialnego, jak i czynności procesowych, podejmowanych w postępowaniu przed sądami i innymi organami władzy publicznej, przedmiotem zlecenia może być również dokonanie innych czynności (czynów) zgodnych z prawem, niebędących czynnościami prawnymi, ale które wywołują pewne skutki prawne np. wezwanie dłużnika do spełnienia świadczenia, zawiadomienie sprzedawcy o wadzie rzeczy (Komentarz do art.734 Kodeksu cywilnego, Katarzyna Kopaczyńska - Piecziak, LEX 2010, zwanym dalej „Komentarzem”).

W myśl art. 746 § 1 i § 2 k.c. dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie, powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę. Przyjmujący zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie. Jednakże gdy zlecenie jest odpłatne, a wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, przyjmujący zlecenie jest odpowiedzialny za szkodę. Zgodnie z § 3 wymienionego artykułu nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów.

Należy w tym kontekście zauważyć, że o ile umowa nie stanowi inaczej prawo wypowiedzenia przysługuje w każdym przypadku i w każdym czasie a wypowiedzenie znosi stosunek prawny jedynie na przyszłość, stąd w przypadku gdy wypowiedzenia dokonuje dający zlecenie, zobowiązany jest do zwrotu przyjmującemu zlecenie wydatków, poczynionych w celu należytego wykonania zlecenia oraz do zapłaty takiej części wynagrodzenia, która odpowiada dotychczasowym czynnościom przyjmującego zlecenie.

Jak zaznacza się w doktrynie (komentarz) ważne powody uzasadniające wypowiedzenie mogą mieć charakter obiektywny w postaci okoliczności nie dotyczących żadnej ze stron (np. zmiana prawa polegająca na zakazaniu czynności prawnej, której dokonania dotyczy zlecenie), jak i charakter subiektywny, czyli dotyczyć strony umowy. W tym drugim przypadku mogą to być okoliczności zarówno zawinione przez stronę, jak i niezawinione. Mogą dotyczyć strony, która wypowiada umowę - choroba uniemożliwiająca dalsze wykonywanie zlecenia, trudna sytuacja rodzinna, utrata uprawnień wymaganych do dokonania zleconej czynności, utrata zaufania do przyjmującego zlecenie - jak i drugiej strony - nieuzasadniona odmowa udzielenia zaliczki przez dającego zlecenie, nieudzielanie potrzebnych wiadomości przez przyjmującego zlecenie (podobnie co do utraty zaufania: Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 września 2008 r. I ACa 84/08).

Warto też zaznaczyć, że zakaz zrzeczenia się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów jest jedynym, obok art. 751, przepisem regulującym umowę zlecenia o charakterze bezwzględnie obowiązującym (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r. IV CNP 14/11). Zdaniem Sądu powyższy zakaz wyłącza zastosowanie zasady swobody umów w omawianym przedmiocie, bowiem dyspozycja art. 746 § 3 k.c. nie może być wolą stron nie tylko wyłączona ale i ograniczona (podobnie Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2001 r. IV CKN 244/00). W szczególności strony nie mogą zastrzec kary umownej w razie wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn przez dającego zlecenie (podobnie Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2008 r. IV CSK 202/08).

Przedmiotowa umowa stron przewiduje odmienne od art. 746 k.c. zasady dotyczące jej wypowiedzenia, bowiem w przypadku jej rozwiązania przez pozwanego, będzie on zobowiązana do zapłaty na rzecz powódki udzielonej ulgi w kwocie 910 zł związanej z przyjęciem sprawy na warunkach promocyjnych, a także wszelkich kosztów poniesionych przez zleceniobiorcę w celu realizacji umowy.

Należy zauważyć w tym przedmiocie, iż zgodnie z art. 483 § 1 k.c. można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna). Warto więc zaznaczyć, że strony wiążą okoliczność wypowiedzenia umowy zlecenia przez pozwanego z powstaniem po jego stronie zobowiązania do zapłaty kwoty stanowiącej ulgę w wysokości 910 zł związanej z przyjęciem sprawy na warunkach promocyjnych. W ocenie Sądu niniejszy zapis stanowi karę umowną za rozwiązanie umowy. Tym bardziej, że nie wykazano na czym miałyby polegać warunki promocji w ramach której udzielono ulgę.

Należy przy tym wskazać, że kara umowna, wbrew swej nazwie, nie jest karą w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz sankcją cywilnoprawną na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, jak wskazuje się w doktrynie ważnym zadaniem kary umownej jest zabezpieczenie wykonania zobowiązania, tym samym zwiększenie realności wykonania zobowiązania oraz ułatwienie naprawienia szkody, pełni ona także funkcję kompensacyjną (Komentarz do art.483 Kodeksu cywilnego, Agnieszka Rzetecka-Gil, LEX 2011). Nie ulega wątpliwości, że powódka, która bez wątpienia przy zawieraniu przedmiotowej umowy występowała jako strona silniejsza, poprzez sformułowane w umowie zasady wypowiedzenia chciała osiągnąć wskazane wyżej cele kary umownej, bowiem nie tylko zapewniała jej ona pewność trwania stosunku prawnego, ale zabezpieczała w pełni jej ewentualną szkodę polegającą na utracie korzyści spowodowanych brakiem wynagrodzenia za jej zrealizowanie. Zdaniem Sądu omawiane regulacje umowne są dopuszczalne w zakresie w jakim nie obejmują wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn, jak bowiem zostało wyrażone wyżej, umowa nie może pozbawić lub choćby ograniczyć strony prawa do wypowiedzenia umowy z tego powodu. Wynika to z art. art. 746 § 3 k.c., który jest przepisem bezwzględnie obowiązującym. Mając powyższe na uwadze należy uznać, że § 8 ust. 1 przedmiotowej umowy jest w świetle art. 58 § 1 k.c. nieważny jako sprzeczny z ustawą w zakresie w jakim przewiduje karę umowną, która bezsprzecznie ogranicza możliwość korzystania przez stronę z uprawnienia wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn.

W następnej kolejności należy ustalić czy wypowiedzenie umowy łączącej strony przez pozwaną nastąpiło z ważnej czy też z innej przyczyny. Jak wynika z treści wypowiedzenia oraz zeznań prokurenta strony powodowej wypowiedzenie nastąpiło z powodu braku możliwości reprezentowania pozwanego przez spółkę toku postępowania przygotowawczego oraz karnego prowadzonego wobec sprawcy wypadku z dnia 5 listopada 2014r. W tym miejscu podkreślenia wymaga, iż ze swojej istoty umowa zlecenia jest stosunkiem prawnym opartym na zaufaniu, zatem bez wątpienia ważnym powodem rozwiązania umowy jest także utrata tego zaufania przez zleceniodawcę do zleceniobiorcy.

Umowa zlecenia różni się od innych umów nazwanych tym, że zleceniobiorca powinien wykonywać zlecenie osobiście i stosować się do wskazanego przez zleceniodawcę sposobu wykonania zlecenia, w braku odpowiednich wskazówek zleceniobiorca powinien kierować się przedmiotem zobowiązania, obowiązującym prawem i działać z odpowiednią starannością (Komentarz do Kodeksu cywilnego Księga trzecia zobowiązania tom 2 art. 734, K. K., L. N.2009). Także jedynie w szczególnych sytuacjach zleceniobiorcę może zastąpić osoba trzecia. Należy też podkreślić, że umowa zlecenia opiera się na zaufaniu dającego zlecenie do przyjmującego zlecenie skoro czynności dokonywane na podstawie umowy zlecenia wywołują prawa i obowiązki bezpośrednio po stronie dającego zlecenie, albo powodują, że prawa te i obowiązki przyjmujący zlecenie nabywa na jego rachunek (Komentarz).

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Sądu przyczyny powołane w treści wypowiedzenia mogły stanowić podstawę do utraty zaufania przez zleceniodawcę. Tym bardziej, że w okresie bezpośrednim po zdarzeniu ze skutkiem śmiertelnym prowadzone są czynności wyjaśniające przez prokuraturę. Zgodnie z obowiązującymi przepisami pełnomocnikiem w postępowaniu karnym oraz w sprawach o wykroczenia może być wyłączenia adwokat lub radca prawny (art. 88 k.pk.). Faktycznie więc powołana przez pozwanego okoliczność mogła spowodować utratę przez niego zaufania do powódki, tym bardziej, że powódka w umowie - § 3 ust. 2 – wyłączyła możliwość korzystania z usług innego podmiotu. Pozwany

więc mógł pozostać w uzasadnionym przekonaniu, że jego prawa w prowadzonym postępowaniu karnym nie będą reprezentowane, a żeby skorzystać z usług podmiotu mu to gwarantującego, musiał najpierw wypowiedzieć umowę z powódką.

Podsumowując należy uznać, że roszczenie powódki o zapłatę przez pozwanego udzielonej mu ulgi w kwocie 910 zł na jej rzecz w związku z wypowiedzenia umowy jest nieuzasadnione.

Stronie powodowej nie przysługuje też odszkodowanie za wypowiedzenie umowy z ważnych przyczyn, należy jednak uznać, że co do zasady ma on prawo do zwrotu od pozwanego wydatków jakie ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia, a także do zapłaty części wynagrodzenia odpowiadającego jego dotychczasowy czynnościom (art. 746 § 2 k.c.). Powyższe żądania nie zostały jednak podniesione przez powódkę, a ich podstawy - w szczególności wysokość poniesionych wydatków i wartość części wynagrodzenia – nie zostały udowodnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 746 § 3 k.c i art. 58 § 1 k.c orzekł jak w sentencji.